

Železniční přeprava silničních návěsů v ČR láme rekordy: Kombinovaná doprava jako jediná roste na klesajícím trhu

24.3.2025 - Libor Krejčí | Centrum dopravního výzkumu

V České republice byl v roce 2023 po železnici přepraven rekordní počet 54 525 ložených silničních návěsů. Rekordních hodnot dosáhl celý segment tzv. nedoprovázené kontinentální kombinované dopravy. Souhrnný přepravní výkon silničních návěsů a výměnných nástaveb byl 344 mil. tunokilometrů (tkm). Celkové výkony přepravy věcí po železnici však v poslední dekádě mírně klesají. V nedávném období mezi lety 2022 a 2023 dokonce došlo k vyššímu poklesu o přibližně 8 % tkm v České republice a obdobně i za celý evropský trh. Kombinovaná doprava silnice - železnice se jeví jako jediný růstový segment železniční nákladní dopravy, a to i přes dílčí pokles u námořních kontejnerů v roce 2023.

Německá konzultační společnost SCI Verkehr přitom predikuje další růst evropského trhu kombinované dopravy po železnici do roku 2040. Vyšší růst je očekáván v přepravních výkonech kontinentální kombinované dopravy, a to o 3,7 % ročně, zatímco námořní kombinovaná doprava by měla růst o 2,8 %. Je očekáván 25% podíl kontinentální kombinované dopravy na celkových výkonech kombinované dopravy v roce 2040.

Tento segment je v České republice podporován zejména pomocí operačního programu Doprava, v současné době je např. vyhlášena výzva č. 35 na podporu rozvoje železničních vleček. Hlavním a aktualizovaným zdrojem informací o kombinované dopravě je webový portál kombinovanapreprava.cz, který bude dále rozvíjen a v průběhu tohoto roku rozšířen o kalkulačku emisní intenzity přepravy.

Nejbezpečnějšími zeměmi z hlediska bezpečnosti silničního provozu zůstávají Švédsko a Dánsko s nízkou mírou úmrtnosti (20, resp. 24 úmrtí na milion obyvatel). Mezitím Rumunsko (77/milion obyvatel) a Bulharsko (74/milion obyvatel), které stále vykazují jedny z nejvyšších počtů úmrtí, dosáhly významného pokroku ve snižování počtu úmrtí na silnicích, přičemž od roku 2019 došlo k poklesu o více než 20 %. Průměr EU činí 44 úmrtí na silnicích na milion obyvatel.

Vyšší zapojení energeticky a environmentálně šetrnější železniční nákladní dopravy je dlouhodobě jedním z cílů strategických a koncepčních dokumentů.

V této souvislosti jsou proto pozitivní zprávou některá data z nejnovější Ročenky dopravy 2023. Po železnici byl přepraven rekordní počet 54 525 ložených silničních návěsů a přívěsů a jen dalších 100 jich bylo z provozních důvodů přepraveno prázdných. Tyto údaje tak rovněž ilustrují výhodnost kombinované dopravy z hlediska možností zpětného využití dopravních prostředků s pozitivním dopadem i na efektivní využívání kapacity železniční infrastruktury. Celkový přepravní výkon byl v tomto segmentu cca 300 mil tkm.

Přeprava výměnných nástaveb po železnici zaznamenala po výrazném útlumu v předchozích letech 2021 a 2022 návrat k lepším hodnotám, byť je tato technologie využívána v menším rozsahu než intermodální silniční návěsy. Bylo jich přepraveno 9 006 s přepravním výkonem cca 44 mil tkm.

Souhrnně byl dosažen 12% podíl kontinentální kombinované dopravy na celkových výkonech kombinované dopravy na železnici, což je v České republice historicky nejvyšší podíl.

Nejúspěšnějším segmentem kombinované dopravy s využitím železniční dopravy pak zůstávají tzv. velké neboli námořní ISO kontejnery s počtem 729 047 ložených kontejnerů a celkovým přepravním výkonem 2 521 mil. tkm. Přesto byl v roce 2023 zaznamenán poměrně výrazný propad v přepravě kontejnerů.

Podle Libora Krejčího z Centra dopravního výzkumu, v. v. i. *„byl rok 2023 poznamenán komplikacemi v logistice námořních kontejnerů. To pochopitelně způsobilo prodlevy a nedostatek kontejnerů z důvodů provozních abnormalit. Naproti tomu nárůst zejména u silničních intermodálních návěsů je způsoben rozvojem terminálů i vlakových linek. Tento způsob řešení logistických potřeb je ve větší míře konkurenceschopný cenově i kvalitou služby v porovnání s přímou silniční dopravou“.*

Celkové přepravní výkony po železnici však spíše stagnují nebo i klesají. V nedávném období mezi lety 2022 a 2023 dokonce došlo k jejich vyššímu poklesu o přibližně 8 % tkm a dosáhly 15 038 mil. tkm, na čemž se však podílí primárně vnější vlivy způsobené celkovou změnou struktury poptávky po nákladní dopravě.

Aktuální vývoj prezentuje Mezinárodní železniční unie (UIC) a Mezinárodní unie pro kombinovanou dopravu silnice-železnice (UIRR) ve zprávě o kombinované dopravě v Evropě pro rok 2024. Celkové přepravní výkony na silnici rostly, zatímco na železnici v poslední dekádě v zásadě stagnovaly, přičemž v období mezi lety 2018 a 2023 dokonce poklesly o 8,1 %. Oproti tomuto trendu působí dlouhodobě rostoucí výkony v kombinované dopravě, které ve stejném pětiletém období narostly o 8,7 % tkm.

„Je vidět pozitivní evropský trend růstu železniční přepravy námořnicích ISO kontejnerů délky 20 stop a více. Už dnes je na mnoha trasách alternativní řešení přepravy kontejnerů silniční dopravou pouze doplňkové. Dokonce ještě vyšší tempo růstu bylo dosaženo v kontinentální kombinované dopravě realizované zejména intermodálními silničními návěsy. V tomto segmentu je významný prostor k převodu další části přeprav ze silnice na železnici“, doplňuje Libor Krejčí.

Optimistická je taktéž predikce vývoje kombinované dopravy. Německá konzultační společnost SCI Verkehr, která připravila uvedenou zprávu o kombinované dopravě v Evropě pro rok 2024, předpokládá další růst přepravních výkonů realizovaných kombinovanou dopravou. Kontinentální kombinovaná doprava by přitom měla růst rychleji, než celkový trh a do roku 2040 by se přepravní výkony měly téměř zdvojnásobit. Vyšší růst je očekáván v přepravních výkonech kontinentální kombinované dopravy, a to o 3,7 % ročně, zatímco námořní kombinovaná doprava by měla růst o 2,8 %. Je očekáván 25% podíl kontinentální kombinované dopravy na celkových výkonech kombinované dopravy v roce 2040.

„Ministerstvo dopravy dlouhodobě podporuje železniční a potažmo kombinovanou dopravu, zejména pomocí operačního programu Doprava. Aktuálně je např. vyhlášena výzva č. 35 na podporu rozvoje železničních vleček. Výzva je kolová a bude pro žadatele otevřená do 30. 6. 2025,“ uvádí Lukáš Soukup z Ministerstva dopravy.

Kromě investic do infrastruktury v podobě rozvoje a vybavenosti terminálů kombinované dopravy a zkapacitnění hlavních koridorů je důležitá taktéž informovanost různých zájemců a uživatelů kombinované dopravy. Centrum dopravního výzkumu s podporou Ministerstva dopravy proto vytvořilo webový portál kombinovanaprepara.cz. Obsahuje elektronický vzdělávací program (e-learning), který je cíleně připraven pro silniční dopravce, zasilatele a speditéry, odesilatele a příjemce, ale i veřejnou správu a studenty. V letošním roce bude dále rozšířen o kalkulačku emisní intenzity přepravy v souladu s jednotnou metodikou pro výpočet emisí skleníkových plynů (GHG) z dopravních služeb.

„I když bylo nedávné období v České republice úspěšné z hlediska přepravy silničních návěsů po železnici, je zde prostor pro další růst. Nejlepší cestou jsou snadno dostupné a korektní informace o všech aspektech, výhodách i omezeních kombinované dopravy pro všechny účastníky přepravního řetězce. Budeme proto dále pracovat na rozvoji webového portálu kombinovanapreprava.cz“ uzavírá Libor Krejčí.

<https://www.cdv.cz/tisk/zeleznicni-preprava-silnicnich-navesu-v-cr-lame-rekordy-kombinovana-doprava-jako-jedina-roste-na-klesajicim-trhu>